

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ПОДОЛАННЯ ЖИТТЄВИХ КРИЗ

Найбільш точними характеристиками сучасного світу є складність, розмаїтість, динамічність, суперечливість та непрогнозованість. Такий світ звичайно ж вимагає і певних психологічних якостей від людей, які намагаються будь-що дійти до поставленої мети, досягти життєвого успіху, реалізувати власний творчий та інтелектуальний потенціал. У широкому плані психологічна компетентність включає — вміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вміння вибрати найбільш ефективний варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; вміння регулювати власні емоційні стани, долати критичні життєві ситуації тощо. Таку компетентність людина може сформувати кількома шляхами — методом спроб і помилок; шляхом самоосвіти — роботою на випередження; поєднанням власного життєвого досвіду переживання різноманітних життєвих ситуацій, у тому числі й критичних з теоретичними узагальненнями та практичними рекомендаціями психологів-дослідників. І якщо хтось зараз сподівається досягти життєвого успіху, не докладаючи ніяких зусиль по формуванню власної психологічної компетентності, що його обминуть критичні життєві ситуації та кризи, то ця людина вже досить швидко зробить належні висновки, якщо ж, звичайно, вона ще хоче чогось досягти в цьому житті.

Всіх людей умовно можна розділити на три групи: 1) тих, хто вже пережив велику життєву кризу; 2) тих, хто переживає її зараз; 3) тих, кому ще випаде пережити таку кризу в майбутньому. Було б помилкою вважати, що ми можемо взагалі уникнути криз. Від критичних ситуацій та криз не застрахований ніхто.

Найчастіше потребують втручання спеціаліста наступні ситуації, що виникають у житті старшокласників та студентів:

- екзистенційні та особистісні проблеми — які вимагають надання допомоги у подоланні кризи психологічного відокремлення від батьків та ідентифікації підлітка з іншими значними особами; позбавленні від почуття неповноцінності, усвідомлення обмежених можливостей батьків; розв'язанні сексуальних проблем; боротьбі за особистий та соціальний статус та ін.;

- проблематика психічного та особистісного здоров'я — розлади настрою, алкоголізм, наркоманія, життєві стреси, конфлікти, граничні стани та ін.;

- необхідність психологічної допомоги і підтримки у кризових ситуаціях: несподівана смерть, спроба суїциду, зґвалтування, зрада, втрата кохання, роботи та ін.

Опинившись у життєвій кризі, людина постає перед необхідністю докорінно перетворювати саму себе, відмовляючись від звичного і зручного уявлення про власну цінність, про своє призначення в цьому світі. Не маючи змоги зберегти власну константність, стабільність свого дотеперішнього життя, людині доводиться відмовлятися від своїх таких усталених, таких звичних уявлень про цінності, цілі, ідеали, смисли. Вона опиняється сама перед проблемою сенсу власного буття, проблемою тлінності і вічності, марності зусиль та шаленого бажання самопрояву. Дехто, потрапивши до таких обставин, намагається самотійно впоратися з труднощами і в досить багатьох випадках їм це вдається. Інші ж звертаються за допомогою до фахівців.

Проте, на наш погляд, у нашому суспільстві ще не сформовано попиту на такі форми психологічної допомоги. Різні за віком люди — чи то дорослі, чи то підлітки ще не тільки не знають, але й у багатьох випадках не розуміють необхідності отримання кваліфікованої допомоги з боку спеціалістів такого профілю. Тому ми вбачаємо перспективу і використовуємо в своїй роботі такі форми психологічної допомоги і підтримки, як:

- ознайомлення юнаків та дівчат з активними способами і прийомами подолання критичних життєвих ситуацій;

- формування у особистості творчих, ведучих до особистісного розвитку способів подолання кризових ситуацій (як у груповій роботі, так і індивідуально) ще до того, як вони можуть виникнути;

- використання різноманітних рефлексивних технік з метою активізації творчого потенціалу особистості, процесів самопізнання і особистісного росту;

- формування розуміння того, що подолання критичних життєвих ситуацій залежить насамперед від власних зусиль конкретної особистості.

А також варіант психологічної допомоги, котрий активізує рефлексивну діяльність і передбачає активну взаємодію з психологом. Інструментарієм такого підходу можуть бути психологічні методики, рефлексивні за типом, які створюють розвиваючі ситуації, в яких можливе надбання нових знань, оцінок, переживань і

ставлення до свого майбутнього, через переоцінку та переосмислення того, що сталося, формування нового погляду на свою роль у власному житті.

Цілісна, гармонійна побудова розвиваючої взаємодії передбачає:

- навчання особистості усвідомленій роботі з розвиваючими методами, методиками і прийомами;
- спільний творчий пошук разом з психологом можливих ускладнень, а також формування психологічних навичок самостійної боротьби з критичними життєвими ситуаціями;
- активізацію творчого потенціалу особистості, який слід спрямовувати на саморозвиток, самоактуалізацію.

У вдосконаленні та розвитку такої моделі ми вбачаємо перспективу надання ефективної психологічної допомоги учнівській молоді та юнакам та дівчатам у студентські роки.

*А. О. Василенко, старш. викл.,
кафедра управління персоналом*

ПРИНЦИПИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ І ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ

Розвиток суспільства і сучасне виробництво формують новий, швидко змінний ринок інтелектуальної праці, що вимагає від університетів постійної зміни і вдосконалення освітніх програм і технологій навчання, оновлення матеріально-технічної бази, підвищення кваліфікації викладачів. Університети всіх країн світу стикаються зі зміною зовнішнього середовища, втратою стабільності, зростанням конкуренції на регіональному, національному і світовому ринках освітніх послуг, конкуренцією традиційних способів з іншими формами освоєння знань, скороченням фінансування з боку держави, стрімким підвищенням вимог споживачів до якості освітніх послуг і результатів наукових досліджень. У зв'язку з цим університети повинні адекватно реагувати на виклики зовнішнього середовища, переходити на інноваційний шлях розвитку, слідувати за ринком, а в ряді випадків самим його формувати.